

Kadir Has Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü bitirme projesi öğrencileri 'daha iyi bir yaşam için tasarım kapsamında yavaş şehirde ulaşım ve taşımacılığa ilişkin çevre dostu araç tasarımı' adlı projeleri konusunda inceleme yapmak üzere Türkiye'nin ilk Cittaslow (Yavaş Şehir) ünvanını almış İzmir Seferihisar beldesindeydi.

TASARIMCILAR 'YAVAŞ ŞEHİR'DE

Serkan BAYRAKTAROĞLU

Khas öğretim elemanı

Kadir Has Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü 2010-2011 Bahar döneminde bitirme projesi konusunu 'daha iyi bir yaşam için tasarım kapsamında yavaş şehirde ulaşım ve taşımacılığa ilişkin çevre dostu araç tasarımı' olarak belirledi.

Bu konuda yerinde inceleme yapmak ve sorunları tespit etmek için örnek alan olarak Türkiye'nin ilk 'Cittaslow' (Yavaş Şehir) ünvanını kazanmış İzmir'in Seferihisar beldesi seçildi. Bitirme projesi öğrencileri ve bölüm öğretim elemanları yavaş şehri incelemek üzere geçtiğimiz 4-6 Mart'da Seferihisar'daydı.

Yavaş şehir ya da CittaSlow terimi; İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinden oluşuyor. Bu kavram Fast Food'un temsil ettiği değerlere karşıt olarak doğan Slow Food hareketinin kent yaşamına yayılmış bir izdüşümü olarak karşımıza çıkıyor. CittaSlow, küreselleşmenin şehirlerin dokusunu, sakinlerini ve yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerele özgü özellikleri ortadan kaldırmasını bir dizi prensip ve stratejilerle engellemeyi ilke edilmiş bir kentler birliğini temsil ediyor.

Giderek birbirine benzeyen, yerel unsurlarını kaybetmiş yerleşim yerlerine tepki olarak, kendi kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin katıldığı bir belediyeler birliği CittaSlow.

Cittaslow hareketi, 1999 yılında İtalya'daki Greve in Chianti Belediyesi vizyonu doğrultusunda ortaya çıkar. Bu hareket ile yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmeleri ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikri ulusal boyuta taşınır. Slow Food hareketinin de etkisiyle bu prensipler hızla İtalya'da yayılır ve ilk olarak Bra, Orvieto ve Positano belediyeleri tarafından benimsenir.

Günümüzde 22 ülkede 130'dan fazla üye ile gün geçtikçe yayılan Cittaslow hareketinin öncüsü İtalya aynı zamanda en çok yavaş şehre sahip ülke. Türkiye'den ise Seferihisar'ın ardından Gökçeada, Akyaka ve Taraklı da yavaş şehir ünvanı almak için hazırlıklarını sürdürüyor.

Cittaslow hareketi, 1999 yılında İtalya'daki Greve in Chianti Belediyesi vizyonu doğrultusunda ortaya çıkar. Bu hareket ile yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmeleri ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikri ulusal boyuta taşınır. Slow Food hareketinin de etkisiyle bu prensipler hızla İtalya'da yayılır ve ilk olarak Bra, Orvieto ve Positano belediyeleri tarafından benimsenir.

Yavaş Şehir sertifikasına sahip olmak isteyen kentler; çevre, altyapı, kentsel kalite, yerli üretimin korunması, misafirperverlik, farkındalık, slow food konularında toplam 60 kriteri yerine getirmek için uğraş verirken, diğer taraftan da kentler birliği denetçileri tarafından izleniyorlar.

Bu kriterler nüfus artışı, fast food lokantalar ve şehir merkezinde motorlu araç kullanımı gibi konularda kısıtlamalar içermesine ve şehrin tarihini, yerel zanaatlarını ön plana çıkartmaya çalışmasına rağmen, CittaSlow kriterleri geriye gitmeyi ya da teknolojidenden uzaklaşmayı amaçlamıyor, tam tersi; çoğu kamu hizmetinin internet ortamına taşınmasını; yavaş yemek yemeği değil, daha sağlıklı olan yerel besinlerin ve organik ürünlerin özendirilmesini, yenilenebilir enerji kaynaklarını, geri dönüşümü bir yaşam biçimi olarak öneriyor.

Yeni dünya düzeninde sürdürülebilirlik tartışılırken Cittaslow birliği, tüm bu prensiplerin ışığında modern dünyaya daha kaliteli bir yaşam odağında, çevreye zarar vermeden, sürdürülebilir kalkınma için elle tutulur bir örnek sunuyor.

İzmir'in mandalinası ile ünlü Seferihisar ilçesi, elbette yörenin tarihi zenginliğinden payını almış. İlçedeki Teos antik kenti M.Ö. 2000 yıllarında kurulmuş ve kalıntıları hala ziyaret edilebilir halde. Zengin tarihinin yanı sıra; jeotermal kaynakları, muhteşem sahili, korunmuş doğal çevresinde yetişen faydalı otlar ve yenilebilir bitkileri de yöreyi ilgi çekici hale getiriyor.

Seferihisar Belediyesi sahip oldukları bu niteliklerle Cittaslow sertifikasını elinde tutabilmek ve kriterlerini yerine getirebilmek için çalışmalarını aralıksız sürdürüyor. Devam eden bazı çalışmalarını şu başlıklarda toparlayabiliriz:

- Motorlu araç kullanımını azaltmak: Okullara ve kamusal binalara ulaşımı sağlamayı amaçlayan bisiklet yolları,
- Yerel üretimi desteklemek: Yerel pazarlar, organik tarım kursları, organik ürünlerle yapılmış yerel yemekleri sunan restoranlar,
- Kamu hizmetlerinde internet kullanımını arttırmak,
- 'Yavaş' felsefesinin sosyal yapı içine dahil edilmesi için reklam grafikleri, trafik işaretleri vb. başlıklar altında kent kimliğinin daha armonik bir çevre için yeniden oluşturulması.

Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü öğrencileri ve öğretim elemanları şehre varır varmaz, Seferi Hisar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü'nden Bülent Köstem, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nden Mimar Nilay Özcan ve Ruhsat ve Denetleme Müdürlüğü'nden Şevket Meriç tarafından Cittaslow ve Seferihisar ile ilgili detaylı bir brifing aldılar.

Ertesi gün ise Seferihisar Belediyesi Basın ve Halkla İlişkiler Sorumlusu Halil Bor ile birlikte sabahın erken saatlerinde şehri gezmeye başladılar. Seferihisar merkezindeki sokaklar, binalar ve diğer yapılar incelendi ve özellikle yerel-kooperatif ürünlerinin satıldığı pazar, ürünler ve ürünlerin ambalajları ilgi çekti. Aynı gün Teos antik kentine yapılan gezi de kentin geçmişi ile olan bağlarını gözler önüne serdi.

Gezinin son günü Sığacık Kalesi içinde ve sokak aralarında kurulan pazar, özellikle yerel ürünlerin kente ulaştırılması, pazarda sergilenmesi ve satılmasıyla ilgili birçok noktada öğrencilere projeleri konusunda önemli bir kaynak oldu.

Sürdürülebilir kalkınma ve engelsiz yaşam konularındaki çalışmalarını gündeminde tutmayı ve bu süreçlerin paydaşlarıyla işbirliği yapmayı benimseyen Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, bu gezi sonunda güncel sorunlara odaklanan tasarım meselelerini de proje alanı olarak belirlemeye karar verdi.